

Hoogbegaafdheid in de praktijk

De ervaringen en meningen van ruim 2600 leraren basis en voortgezet onderwijs

Paulien Bakker – Talent

Nico van Kessel – ITS Nijmegen

Robert Sikkes – Het Onderwijsblad

Februari 2008

In december 2007 ondervroegen *het Onderwijsblad* en *Talent* ruim 2600 leraren uit basis- en voortgezet onderwijs naar hun ervaringen met en meningen over hoogbegaafdheid. De uitkomsten van die 10 vragen vindt u in deze publicatie. De bijbehorende verhalen zijn gepubliceerd in *Talent* van februari 2008 en het *Onderwijsblad* nummer 3 van 2008.

Meer informatie op:

www.aob.nl

www.tijdschrift-talent.nl

Technische verantwoording

Dit onderzoek is in opdracht van *het Onderwijsblad* van de Algemene Onderwijsbond en het tijdschrift *Talent* uitgevoerd onder ruim 2600 leraren basis- en voortgezet onderwijs door het ITS van de Radboud Universiteit Nijmegen door Nico van Kessel. De vragenlijst is opgesteld samen met de rijksuniversiteit Groningen (universitair docent orthopedagogiek Els van Houten en studenten). De vragenlijst is verspreid onder een pannel van het Aob dat zo'n vier keer per jaar op steeds drie verschillende thema's geënquêteerd wordt. In totaal vulden ruim 2600 docenten de vragenlijst over het thema hoogbegaafdheid in, onder hen 1330 leraren in het primair onderwijs (50,1%) en 1323 uit het voortgezet onderwijs (49,9%). 41% van de invullers was man, 59% was vrouw. 83% is werkzaam als leraar, 7% heeft een managementfunctie en 9% is onderwijsbegeleider. Helaas is in het onderzoek verzuimd te vragen aan docenten die in het voortgezet onderwijs werkzaam waren, op welk type onderwijs zij overwegend lesgeven. Vandaar dat een uitsplitsing van de resultaten op het gebied van voortgezet onderwijs niet zinvol was. Met dank aan Renate Welboren, studente psychologie aan de UvA, voor het uitvoeren van de analyses.

Kennis

Kunnen docenten hoogbegaafde leerlingen signaleren?			
	ja	weet niet	nee
Ik heb ooit hoogbegaafde leerlingen in de klas gehad	62%	13%	25%
Ik kan hoogbegaafde leerlingen signaleren	28%	58%	14%
Ik voel me capabel om deze kinderen te helpen	27%	50%	23%

Wat doen scholen als ouders beweren dat hun kind hoogbegaafd is?	
We nemen aan dat hoogbegaafdheid zich vanzelf openbaart	7%
We nemen dat met een korreltje zout, maar gaan wel het gesprek aan	19%
We nemen dat serieus maar besteden er geen extra aandacht aan	8%
We nemen dat serieus en besteden er extra aandacht aan	67%

De meeste hoogbegaafde leerlingen...	
maken geen fouten	5%
zijn zelfkritisch	41%
zijn creatief	30%
zijn sociaal onhandig	69%
hebben een voorspoedige schoolcarrière	11%
hebben weinig begeleiding van de leerkracht nodig	18%

Stellingen	ja
Hoogbegaafde leerlingen presteren altijd goed want hoog IQ	11%
Sommige hoogbegaafde leerlingen presteren op het gemiddelde van de klas	62%
Sommige hoogbegaafde leerlingen presteren lager dan het gemiddelde van de klas	77%

Beleid

Hoogbegaafde leerlingen bij mij op school...	% ja	in po
Worden voldoende uitgedaagd	6%	9%
Vervelen zich soms, maar worden zoveel mogelijk uitgedaagd	21%	28%
Worden in sommige klassen uitgedaagd maar niet in iedere klas.	31%	37%
Vervelen zich vaak; we kunnen het onderwijs niet voldoende aanpassen	16%	7%
Krijgen geen extra's; er zijn genoeg leerlingen die extra's écht nodig hebben 4	4%	3%
We hebben geen hoogbegaafde leerlingen	23%	16%

Onze school heeft/doet:	% ja	in po
aangepaste leerstof aan; compacten verrijken	53%	75%
een plusklas	15%	9%
laten leerlingen een klas overslaan	25%	43%
samenwerken met middelbare school/universiteit	8%	7%
worden ondersteund door interne expertise	26%	34%
worden ondersteund door externe expertise.	19%	25%

Hoe ziet het beleid er uit?		in po
Er is een beleidsplan met afspraken over hoogbegaafden	18%	25%
Bij aanmelding wordt geïnformeerd naar de voorgaande ontwikkeling van het kind	40%	46%
In de eerste maanden protocol systematisch dat signaleert op hoogbegaafdheid	6%	6%
Er worden handelingsplannen opgesteld en geëvalueerd	29%	48%
Leerkrachten hebben nascholing en/of een cursus gekregen	13%	17%
Er is externe expertise aanwezig	16%	21%
Er is een coördinator aangesteld	15%	15%
Jaarlijks wordt op het beleid gereflecteerd	4%	5%

Is het genoeg?	ja	+/-	nee	nvt
Ik vind dat er op school genoeg expertise aanwezig is	15%	39%	27%	19%
Ik voel mij gesteund door de school bij de begeleiding	21%	28%	21%	31%
De aandacht is op onze school in de afgelopen 5 jaar toegenomen	28%	21%	23%	28%

Tevredenheid

Zijn docenten tevreden met de aandacht voor hoogbegaafdheid?	
Ik vind:	ja
dat de school voldoende aandacht besteedt aan hoogbegaafdenbeleid	25%
meer aandacht nodig voor de didactische en pedagogische omgang	36%
dat er meer gestructureerd overleg nodig is	28%
meer aandacht nodig is voor organisatorische gevolgen van aangepaste programma's	26%
dat er meer geld beschikbaar moet komen	29%

Waarom krijgen hoogbegaafde leerlingen niet altijd de begeleiding die ze nodig hebben?	% ja	in po
Niet genoeg leraren voor de begeleiding	38%	46%
Het ontbreekt ons aan kennis	35%	36%
Het ontbreekt ons aan financiële middelen	26%	30%
Omdat we onze zorg vooral aan andere zorgleerlingen willen besteden	26%	27%
Omdat het meestal niet nodig is	8%	6%
We hebben nooit hoogbegaafde leerlingen	18%	13%
niet van toepassing, we bieden wél de begeleiding die ze	11%	15%